

*Слюсар Віталій, студент гр. СР-11,
юридичного факультету, ТНЕУ*

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Постановка проблеми. Переговорний процес щодо Угоди про асоціацію Україна-ЄС (далі – УА) був розпочатий 5 березня 2007 року і тривав довгих п'ять років. Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

Мета. З'ясувати чи справді вигідним для України є Угода про асоціацію з ЄС, її політико-економічні переваги та недоліки.

Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання**:

- показати шлях, який подолали українці задля Асоціації з ЄС;
- дослідити зміни які зазнала Україна після підписання Угоди;
- проаналізувати підтримку, яку надають країни ЄС Україні проти російської агресії

Виклад матеріалу. Згадаймо події, грудня 2013 – лютого 2014 на території центральної площі української столиці, які вразили весь світ. Протестуючи спочатку проти порушення волі народу, а потім і проти міліцейського свавілля, люди провели кілька місяців на вулиці в центрі столиці. Вони мали політичні вимоги, серед яких були і вимоги Євроінтеграції та безвізу. 21 листопада 2013-го з'явилася розпорядження уряду Миколи Азарова і призупинення процесу підготовки до укладення договору між Україною і Євросоюзом. Кабмін мотивував своє рішення необхідністю розвитку економічних відносин з СНД, і, зокрема, з Росією. Пізніше президент Віктор Янукович пояснював, що йому довелося відмовитися від цього «через шантаж Росії». Мета Революції гідності – примусити владу працювати заради своїх громадян, заради їхнього кращого майбутнього. А якщо ця влада не хоче чи не може, значить її місце – на звалищі історії. Саме так і сталося!

На Майдан почали виходити перші мітингувальники, в основному, молодь, з вимогою відновити процес Євроінтеграції, обрати просвітолюбський вектор розвитку України, працювати над впровадженням безвізу для Європи. У ніч на 30 листопада студентів, які залишилися ночувати на Майдані під Стелою, побили «беркутівці» і після цього розпочалась Революція Гідності. Тоді ж з'явилися кричалки: «Яник в *опу, ми – в Європу», «Революція або смерть», «Різдво без Януковича», «Слава Україні! - Героям слава!», «Слава нації! - Смерть ворогам!», «Ми переможемо!» та інші. Український народ вкотре підтвердив свою щирість відданість ідеалам свободи та справедливості. Шанс на зміни нам дістався дорогою ціною, ціною людських жертв, ціною втрати частини території.

За допомогою нового президента України Петра Порошенка підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося в два етапи: 21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна – ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту, які від імені України підписав Прем'єр-міністр А. Яценюк. 27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П.Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС була підписана економічна частина Угоди.

Одна з важливих переваг – можливість для більшого залучення іноземних інвестицій. Як відомо, в Україну і раніше не дуже охоче йшли іноземні інвестори через високий рівень корупції, вибірковість судів, рейдерство. Однак тепер, коли Угода вступає в дію, влада України буде змушена активніше проводити реформи згідно з зобов'язанням, які ми на себе взяли. Цей документ, по суті, дає зелене світло іноземним інвесторам. Можливо, українські дороги стануть європейськими, якщо в країну масово прийдуть інвестори. Тому, хоче того влада чи ні, але тепер чиновникам доведеться проводити ефективні внутрішні реформи. Приміром, є сподівання, що українські дороги стануть якіснішими.

«У Єврокомісії механізми контролю і моніторингу прискіпливі. Європа може ініціювати спеціальні доповіді про виконання Україною своїх зобов'язань. І ці доповіді будуть незручні для діючої влади. Ми тепер знаходимося під мікроскопом Єврокомісії, Євросоюз дуже принципово відстоює інтереси власних виробників. Україна має цьому вчитись.», - вважає Андрій Новак. - Членство України в Світовій організації торгівлі надає чимало інструментів для захисту вітчизняного ринку. Ми маємо це використовувати, в тому числі посилюючись на європейський досвід. Головне, щоб в рішеннях України всі бачили саме економічний інтерес, а не політику». Тому така надзвичайна увага європейців дає певну надію на те, що покращиться інвестиційний клімат, правила для бізнесу стануть більш прозорими, і це дозволить українським компаніям також розвиватися. Адже через непрозорість і корупцію, зокрема, при проведенні тендерів,

вітчизняний середній бізнес ледве зводиться кінці з кінцями. Крім того, підвищиться якість українських товарів, яким доведеться конкурувати з європейськими. Це призведе до зниження цін на різні групи товарів, в тому числі і на продукти.

Ще до ратифікації Угоди, у квітні 2014 року ЄС запропонував Україні автономні торговельні преференції. Україна отримала від ЄС тарифні квоти на певну продукцію (пшеницю, кукурудзу, яловичину, ячмінь, курятину тощо) – певні обсяги цієї продукції дали можливість експортувати з меншим митом (мільйон тонн пшениці, 600 тисяч тонн кукурудзи, 400 тисяч тонн ячменю, 20 тисяч тонн курятини тощо). Оскільки Україна відстрочила застосування Угоди, вони стали ще важливішими. Так, автономні торговельні преференції означають, що ЄС застосовує свої зобов'язання у рамках ЗВТ, а Україна – поки ні. ЄС в середньому знизив мито на сільськогосподарську продукцію на 12-15% (на 15-20% на деякі фрукти та ягоди, на соняшникову олію – 6,4%, рибу – до 12,5%, кондитерську продукцію – від 9 до 18%, добрива – 6,7%) та на промислові товари на 6-7%. Протягом десяти місяців 2014 року приріст експорту України до ЄС порівняно з 2013 роком становив мільярд доларів (експорт певних видів овочевої продукції збільшився на 88%, пташиних яєць та меду на 63%, хімічних продуктів на 61%, жирів тваринного та рослинного походження – 60%, ядерні реактори та устаткування на 22%, взуття на 18%, добрива на 16%, меблі на 15%).

До позитивних наслідків вступу України в ЄС можна віднести такі вигоди: - **політичні вигоди:** Участь в Європейській колективній безпеці; - **економічні вигоди:** Макроекономічна стабільність, нові ринки збуту для українських товарів та додаткові інвестиції, в українську економіку, надання субсидій деградуючому сільському господарству, зменшення митних тарифів та отримання позитивного сальдо торговельного балансу; - **соціальні вигоди:** Ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, Отримання безвізового режиму для вільного пересування населення країнами ЄС, розширення можливостей для освіти, роботи й відпочинку, забезпечення високого рівня життя населення; - **культурні (ідеологічні) вигоди:** Широкий доступ до інформаційного потенціалу ЄС. А також відзначити наступні переваги вступу України до ЄС: **політичні переваги:** Стабільність політичної системи та адаптація національного законодавства із законодавством ЄС, реформування недієздатного національного судочинства; **економічні переваги:** Забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу, впровадження стандартів ЄС у виробництві, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств; **соціальні переваги:** Формування середнього класу, реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо; **ідеологічні переваги:** Поширення української культури в країнах ЄС.

Анексія Криму Росією та початок війни на сході нашої країни – наслідок вибору українцями Європейського шляху. На даний момент Україна несе тягар найдовшого в Європі збройного конфлікту після Другої світової війни, агресія сусідньої держави безжалісно впливає на економіку України. Усі ці події спровокували Євросоюз ввести Міжнародні санкції (примусові заходи, які використовуються одними державами до інших, що порушили норми міжнародного права) щодо Росії, що почали застосовуватись з 2014 року. Санкції ввели ЄС та США, Канада, Японія, Норвегія, Швейцарія, Австралія, Нова Зеландія, загалом – 41 країна, власне Україна, а також Парламентська Асамблея Ради Європи та, неформально, Китай. Метою санкцій є припинення фінансування, озброєння та постачання Росією терористів на схід України. Поки заборони проти РФ обійшлися економіці ЄС в 21- 40 млрд євро, то через 2 роки після введення перших санкцій, радник російського президента В. Путіна Сергій Глазьев заявив що Москва недорахувалася \$ 200 млрд. Наразі середня заробітна плата в РФ упала із \$998 у червні 2014-го до \$604 в серпні 2018-го. єдиний російський лоукостер, був змушений призупинити свою роботу. Компанія потрапила під санкції як авіакомпанія, що здійснює рейси до окупованого Росією Криму, з перевізником відмовилися працювати його зарубіжні партнери. Значний внутрішній та зовнішній борг Росії, неможливість доступу до джерел зовнішніх запозичень та падіння цін на нафту призвели до обвалу російського рубля: з початку введення третьої хвилі санкцій 16 липня до 16 жовтня рубль подешевшав з 34,37 за 1 долар США до 40,94 (19 %). З початку 2014 року капіталізація фондового ринку Росії скоротилася на 268 мільярдів доларів – до 498 мільярдів доларів, що порівняно менше, аніж, наприклад, ринкова вартість компанії Apple, яка становить 661 мільярд доларів. Також суттєво впали економічні показники окремих компаній: так, прибуток державної нафтогазової компанії «Роснефть» впав в 143 рази. За статистичними даними ЄС за 2015 рік, Росія втратила третю позицію серед торговельних партнерів ЄС, поступившись Швейцарії. Частка Росії в торговельному балансі ЄС становить близько 5 % (для порівняння: частка США – 18 %, Китаю – 15 %, Швейцарія – 7 %). Нemoжливiсть зовнішніх запозичень також призводить до стрімкого зростання внутрішнього боргу. Так, за 2017 рік цей борг збільшився на 1 трлн 146,8 млрд рублів, або на 18,8% – до 7 трлн 247,1 млрд рублів. Лідери ЄС заявили, що санкції не будуть скасовані, допоки Росія та інші сторони конфлікту не досягнуть успіхів у реалізації мінських домовленостей.

Висновки. Українці подолали довгий та складний шлях до Європи. Підписавши угоду про асоціацію з ЄС, можемо прослідкувати політико-економічний розвиток України, початок активної співпраці з європейськими державами, нові точки збуту продукції, отримання безвізового режиму, прилив іноземних інвесторів, підвищення конкуренції, впровадження стандартів ЄС у виробництві, значна підтримка України проти російської агресії з боку Євросоюзу.

Література

1. Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О., Маштабей В. Позитивні наслідки вступу України в ЄС / Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О., Маштабей В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/28990/1/integration.pdf>
2. Вільна енциклопедія. Міжнародні санкції щодо Росії (2014–дотепер) / Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародні_санкції_щодо_Росії_\(2014–дотепер\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародні_санкції_щодо_Росії_(2014–дотепер))
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
4. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
5. Жолобович І. Інвестиції, підвищення якості товарів і пильне око Європи / Жолобович І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://24tv.ua/ugoda_pro_asotsiatsivu_ukravini_ves_shho_vigrave_ta_shho_vtratit_ukravina_n824111
6. Курпіль Ю. Революція гідності змінила країну і кожного з нас / Курпіль Ю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ridna.ua/2014/11/revolyutsiya-hidnosti-zminyla-krajinu-i-kozhnoho-z-nas/>
7. Новак А. Дещо про увагу європейців щодо виконання Україною своїх зобов'язань / Новак А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/2204058-ukrana-ma-vzjati-priklad-z-s-u-pitann-zahistu-vlasnih-virobnikv-ekspert.html>